

CREAM

**SOLISTEN IN EEN
POWERTRIO**

Jaap van Eik

Eerder verschenen in de reeks Rock Klassiekers:

Kayak

Focus

The Motions

Elvis Presley

The Beach Boys

Deep Purple

Pink Floyd

David Bowie

Livin' Blues

Black Sabbath

www.rockklassiekers.nl

Uitgeverij Verbum heeft getracht alle rechthebbenden van beeldmateriaal te achterhalen. Zij die desondanks menen rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich tot de uitgever wenden.

© 2018 Uitgeverij Verbum en Jaap van Eik

Omslagontwerp: Loudmouth te Utrecht

Binnenwerk: Loudmouth en Thijs Gorter

Redactie: Chris van Oostrom

ISBN: 9789074274982

INHOUDSOPGAVE

VOORWOORD: DE EERSTE SUPERGROEP	4
1 TWEE OPVLIEGENDE OORLOGSKINDEREN	10
2 EEN EENZAME BLUESPURIST	22
3 SWEET-'N-SOUR ROCK-'N-ROLL	34
4 JIMI, DIT IS ERIC, ERIC, DIT IS JIMI	50
5 GEEN AL TE VERSE CRÈME	64
6 DOLLE DAGEN IN NEW YORK	76
7 DISRAELI GEARS	90
8 DE ZOMER VAN DE LIEFDE	104
9 CREAM BREEKT AMERIKA OPEN	118
10 BESLUIT VAN EEN ROERIG JAAR	132
11 HERRIE OVER DE HERRIE	146
12 OP WEG NAAR HET EINDE	160
13 OORSPRONKELIJKE IDEALEN ZIJN VERVAAGD	174
14 VAN CREAM TOT BLIND FAITH EN BRUCE SOLO	190
15 WEST, BRUCE & LAING, CREAM IN HALL OF FAME EN BBM	202
16 2005: AFSCHEID IN LONDEN EN NEW YORK	216
DISCOGRAFIE	224
VERANTWOORDING	234
BRONNEN	234
FOTOVERANTWOORDING	236

CRAYON

VOORWOORD

DE EERSTE SUPERGROEP

Het is 13 augustus 1967, de derde dag van het 7th National Jazz & Blues Festival op de renbaan van het stadje Windsor. Al vanaf het eerste uur klagen boze omwonenden over het geluidsniveau. Mogelijk komt een deel van de klachten uit het nabijgelegen Windsor Castle – een van de residenties van de Britse koninklijke familie. Organisator Harold Pendleton heeft fabrikant WEM (Watkins Electric Music) opdracht gegeven een geluidssysteem van 1000 watt te ontwerpen, hetgeen strijdig blijkt te zijn met de door het stadsbestuur uitgevaardigde limiet aan decibellen. De confrontatie loopt dusdanig uit de hand dat de autoriteiten het festijn dreigen te beëindigen en Charlie Watkins van WEM als hoofdverantwoordelijke aansprakelijk willen stellen. De organisatie blijft weinig anders over dan het geluid zoveel mogelijk begrenzen.

En er is al zoveel gedoe met de apparatuur. Sommige bands moeten geruime tijd wachten tot onvoorziene reparaties zijn uitgevoerd voor ze kunnen beginnen. Het hoofdprogramma heeft er geen last van, maar trekt zich ook niets aan van alle oponthoud en gekissebis. Wanneer Cream het podium betreedt, mompelt een van de bandleden plichtmatig in de microfoon dat de geplaagde festivaldirectie ze heeft verzocht 'het een beetje zachter te zetten' (*'turn it down a bit'*). Vervolgens loopt Eric Clapton naar zijn muur van twee versterkers en vier luidsprekerkasten. Gitaar achteloos op de heup, sigaret in een mondhoek bungelend. Hij kijkt even naar de instellingen en ratst de knoppen met vlakke hand stuk voor stuk op 10. Alles voluit. Regels gelden voor anderen. Niet voor Cream.

De 21-jarige Eelco Gelling beziet de verrichtingen van het trio gespannen. Hij bezoekt het festival op uitnodiging van de platenmaatschappij van zijn band Cuby & The Blizzards. De stergitarist uit Drenthe is diep onder de indruk. Het gitaarspel van Eric Clapton, de tomeloze inzet van zanger/bassist Jack Bruce, de woeste energie van drummer Ginger Baker; hij weet er geen raad mee. Waar gaat dit over? Terug in Nederland gebeurt iets onverwachts. Herman Brood, pianist van C+B, wordt bij een politie-inval in een Haags etablissement gearresteerd wegens het in bezit hebben van drogerende middelen. Hij haalt er alle kranten mee, temeer daar hij niet de enige muziekcoryfee is die voor dit vergrijp achter de tralies verdwijnt.

Ineens klapt de band uit elkaar. Eelco Gelling weet wat hem te doen staat: naar het voorbeeld van Cream een eigen formatie beginnen. Hij neemt

drummer Hans Waterman mee en belt mij. Met een zanger die Sjoerd heet, werken we in een leegstaand hotel in het Friese Gaasterland wat ruwe ideeën uit. In Windsor heeft Eelco gezien dat Eric Clapton en Jeff Beck de metalen kapjes van de elementen op hun Les Paul-gitaren hebben verwijderd. Hij doet hetzelfde. Dat klinkt ruiger. En je kunt er gekke dingen mee doen. Hoor maar. Hij legt de knokkels van zijn gekromde rechtermingers op de snaren en drukt ze met een draaiende polsbeweging één voor één tegen de vrij liggende elementpooitjes aan. Het levert een mysterieus rollend en klikkend geluid op.

Met de vocalen loopt het niet zo lekker. We weten eigenlijk niet wat we ermee aan moeten en besluiten met z'n drieën door te gaan. Net als Cream. Eelco, Hans en ik. De zang regelen we later wel. Misschien doen we het zelf. Het komt er helaas niet van. Aangezien C+B een Edison heeft gekregen voor het veelgeprezen debuutalbum *Desolation* uit 1966 en men de gouden kip niet wenst te slachten, zetten platenmaatschappij en management alle zeilen bij om de breuk tussen zanger Harry 'Cuby' Muskee en Eelco Gelling te lijmen. Aldus geschiedt. Aan mij de eer de nieuwe bassist te mogen worden en nadat Herman Brood sneller dan verwacht het cachot heeft verlaten, is de band weer compleet. Cream verdwijnt daarmee niet naar de achtergrond. Integendeel. We hebben het er nog vaak over en ik draai het prachtige album *Disraeli Gears* (1967) grijs.

Alsof het zo is voorbestemd ontmoeten we in de loop van 1968 enkele mensen die cruciaal zijn geweest voor de oprichting van Cream twee jaar eerder. Inmiddels ben ik een groot bewonderaar van Jack Bruce. Ik speel af en toe op precies dezelfde basgitaar als hij: een Gibson EB-3, die zo'n lekker vervormd randje produceert als je alleen het achterste element aanzet. Eerst maken we op een Duits festival kennis met de aartsvader van de Britse blues, Alexis Korner. In zijn vroegere band Blues Incorporated hebben Jack Bruce en Ginger Baker samengespeeld. Ze verlieten hem voor een nieuwe band met organist/altsaxofonist/zanger Graham Bond. Niet bepaald tot ieders genoegen, want bassist en drummer hadden altijd ruzie en bestonden het zelfs met elkaar op de vuist te gaan. Alexis is een aardige kerel die er prachtig over kan vertellen.

Een volgende sleutelfiguur is John Mayall. We gaan met hem op tournee door Nederland. Hij ontfermde zich over Eric Clapton toen die The Yardbirds verliet en gaf hem de kans zijn status van gitaarheld uit te bouwen. Bovendien was Jack Bruce korte tijd bassist in Mayalls Bluesbreakers. Anno 1968 zijn

onder anderen gitarist Mick Taylor en jazzdrummer Jon Hiseman van de partij. Laatstgenoemde reist graag met ons mee. Op de achterbank van de bandauto gezeten vertelt hij spannende verhalen. Over Ginger Baker die een band zag spelen en van de drummer de fatale vraag kreeg: 'En, wat vond je ervan?' Volgens Hiseman klom Baker op de bassdrum en beet zijn arme collega toe: 'Je moet er eerst op leren dansen voor je erop mag spelen.'

Maar er is ook minder leuk nieuws. Jon Hiseman kent Jack Bruce goed. Hij weet dat Cream nog dit jaar uit elkaar zal gaan. Niet alleen vanwege de beroerde onderlinge verstandhouding, maar ook omdat Bruce zich door bluesman Clapton beperkt voelt.

Gedurende slechts twee jaar en vijf maanden heeft de eerste supergroep ter wereld de internationale podia bestormd met een overrompelende combinatie van rock, blues, psychedelische rock, fantasievolle teksten en eindeloze improvisaties. Mensen luisterden met open mond naar de vlammeende gitaarsolo's van Eric Clapton en de zinderende interactie tussen Jack Bruce en Ginger Baker.

Feitelijk bestond Cream uit drie stronteigenwijze topsolisten die precies op de juiste momenten een eenheid wisten te vormen. Dat wil zeggen, vooral in de studio. Op het podium wilde het instrumentale ellebogenwerk weleens uit de hand lopen. Zo bestaat van Clapton de anekdote dat hij een keer ophield met spelen omdat de beide anderen totaal niet op hem reageerden. Ze rosten gewoon door en hadden niet eens in de gaten dat de gitaar ontbrak.

Dat ze het nog zo lang met elkaar hebben uitgehouden, blijkt achteraf een klein mirakel te zijn geweest. De kemphanen Bruce en Baker zijn weer gaan samenwerken omdat Clapton dat wilde. Baker zag zich gedwongen zoete broodjes te bakken bij de zanger/bassist die hij in een eerdere band met drumstokken had bekogeld en de wacht had aangezegd. Geen beste binnenkomer natuurlijk, Baker moest even slikken toen hij aanbelde, maar het zegt veel over de gretigheid en eigendunk die tot de oprichting van Cream leidden. Drie uitzonderlijke talenten wisten wat ze waard waren en hoe hoog ze in de muziekhierarchie stonden. Vandaar de naam Cream. De slagroom op de taart, de *crème de la crème*, het beste dat Groot-Brittannië in die dagen te bieden had.

De kracht van Cream zat 'm niet alleen in de technische vaardigheden van de jeugdige bandleiden. Hoewel Eric Clapton ook goede nummers schreef en zelfs Ginger Baker af en toe met een verdienstelijk stukje muziek kwam aanzetten,

was het de Schotse alleskunner Jack Bruce die samen met de excentrieke tekst-dichter Pete Brown het merendeel van de composities inbracht. Daarom is de opmerking van drummer Jon Hiseman in 1968 niet heel overtuigend. Was het nou echt zo, voelde Jack Bruce zich beperkt?

Begin 1990 krijg ik Bruce voor het eerst te spreken. Hij heeft een stralend humeur – ongetwijfeld veroorzaakt door de stevige joint die hij opsteekt – en rijgt het ene verhaal aan het andere.

‘Nou, ik voelde me niet echt beperkt,’ legt hij puffend uit, ‘maar ik heb meer kanten, ik schrijf klassieke muziek, instrumentale muziek eigenlijk, en ook jazz. Eric Clapton is een buitengewoon goede gitarist, de enige beperkingen binnen Cream hadden te maken met de mensen die in de groep speelden. Niemand kon de leider zijn, omdat we alle drie sterke persoonlijkheden waren. Je kon niet zeggen: “Ik wil dit en ik wil dat.” Ginger is Ginger. Ik kon niet van hem verlangen dat hij een strakke backbeat neerlegde. Ook ik ben nauwelijks in staat *boem bom boem bom* te spelen. Ik moet er altijd iets tussendoor gooien. Onze driemansbezetting was een andere beperking. In de studio niet zo’n punt omdat je overdubs kon doen, maar live waren de mogelijkheden snel uitgeput.’

Een bijkomende handicap volgens Jack Bruce waren de gebrekkige technische faciliteiten eind jaren zestig. ‘Ook daardoor voelde ik me een stuk minder gelukkig. We speelden in enorme zalen zonder adequate apparatuur. Stel je voor, Madison Square Garden [New York] met een 200 watt PA [Public Address; een systeem dat het bandgeluid doorversterkt naar de zaal] op een draaiend podium!’

Hij haalt hier een interessant punt aan. Om steeds grotere mensenmassa’s te kunnen bereiken, moesten bands op het podium ook steeds meer volume produceren. Goede monitoring bestond nog niet, waardoor gitaar en bas knoerthard klonken en drummers zichzelf nauwelijks hoorden – ziedaar de kern van het probleem tussen Bruce en Baker. Was Cream een jaar of tien jaar later opgericht, had er vast meer ingezeten, concludeert de zanger/bassist.

Diverse ontmoetingen later – het is 2009 en ik heb tussendoor meegemaakt dat de zuinige Schot zich hevig beklagde over het uitblijven van royalty’s voor de vele Cream-compilaties die buiten zijn medeweten door de platenmaatschappij werden uitgebracht (‘schurken zijn het, mensen die alles in het werk zullen stellen om maar niet te hoeven betalen’) – is hij tot andere inzichten gekomen.

Bruce memoreert dat hij en zijn makkers compleet overdonderd waren door hetgeen ze overkwam. De massacultuur is eigenlijk niks voor hem, benadrukt hij hoofdschuddend. ‘Begrijp me niet verkeerd,’ haast hij zich te verklaren, ‘het was een fantastische tijd, het heeft me de vrijheid gegeven andere dingen te doen en ik ben er financieel onafhankelijk door geworden. Niet verkeerd voor een muzikant, laten we eerlijk zijn. Maar dat Cream zo’n gigantisch wereldwijd succes werd, gebeurde gewoon. Het was niet gepland. Zeker niet door mij. [lacht] Het heeft mijn masterplan enigszins doorkruist.’

Cream is een jeugdliefde. Ik vond alles van Eric Clapton, Jack Bruce en Ginger Baker geweldig. Doodzonde dat ze er de brui aan gaven. Twee geïnspireerde concerten op 26 november 1968 markeerden het einde. Pas in 1993, bij de inhuldiging in de Rock & Roll Hall of Fame, kwamen de drie mannen weer bij elkaar. ‘Het succes van Cream heeft een groot litteken achtergelaten,’ sprak Eric Clapton na afloop. ‘Toen we die reünie deden en ik een speech moest houden, kreeg ik tranen in mijn ogen en moest ik even diep ademhalen. Ik was verenigd met twee dierbare vrienden. Het was heel aandoenlijk.’

Twaalf jaar later, in 2005, herpakte Cream zich andermaal. Het werd een enorm succes, dat na een aantal uitverkochte optredens geen vervolg meer kreeg omdat de traditionele problemen tussen bassist en drummer opspeelden. In Londen ging alles goed, in New York beklagde Ginger Baker zich na de eerste avond hevig over het ondraaglijke volume van de basgitaar. De technici wisten de korte concertreeks in Madison Square Garden te redden door een perspex schot tussen de drums en de versterker van Jack Bruce te plaatsen, maar de sfeer was bedorven. Voor mij als oude liefhebber was dit de ultieme bevestiging dat Cream destijds precies lang genoeg heeft bestaan. Stoppen op je hoogtepunt is niet iedereen gegeven. Het paste ook niet bij deze eigenzinnige types om altijd met dezelfde mensen in dezelfde band te spelen. Ginger Baker ging een turbulent leven met veel verhuizingen, ruzies en opmerkelijke projecten tegemoet, Jack Bruce bracht een hele serie schitterende albums uit en speelde met een groot aantal verschillende formaties. Hij overleed op 25 oktober 2014 aan een leverziekte. Hij werd 71. Voor Eric Clapton werd Cream het startpunt van een carrière als internationale superster. Dat was hij wellicht nooit geworden als hij niet die koortsachtige twee jaar en vijf maanden had meegemaakt.

Drie Britse topmusici, Eric Clapton (21), Jack Bruce (23) en Ginger Baker (27), sloegen medio 1966 de handen ineen. Ze vormden een *powertrio* dat een potent mengsel van geïmproviseerde blues en psychedelische rock ging spelen. *The Cream* betekent in het Engels zoveel als 'het beste van het beste' of 'de *crème de la crème*'. Want dat waren de *musician's musicians* Clapton (gitaar, zang), Bruce (zang, bas, harmonica, toetsen) en Baker (drums). In slechts twee jaar en vijf maanden wist Cream de muziekwereld op z'n kop te zetten. In de zaal met lange, adembenemende solo's op klassieke bluesongs, op de plaat met originele composities – hoofdzakelijk aangeleverd door Jack Bruce en diens tekstuele kompaan Pete Brown. De mannen zweepten elkaar tot het uiterste op, stegen tot duizelingwekkende hoogten,

maar brandden elkaar evengoed af. De samenwerking was zo intens dat Eric Clapton zich na afloop voornam nooit meer mensen zo dicht bij zich te laten komen. In tijden van flowerpower, hippies, geestverruimende middelen, muzikale tijdreizen, politieke onrust en demonstraties tegen de Vietnamoorlog, maakte Cream in Amerika de weg vrij voor supergroepen als Led Zeppelin en The Jimi Hendrix Experience.

Jaap van Eik is voormalig basgitarist van o.a. Cuby + Blizzards, Livin' Blues, Solution en Trace. Van 1977 tot 2001 was hij hoofdredacteur van het muzikantenblad *Music Maker*. Sindsdien is hij werkzaam als freelance muziekjournalist. Eerder schreef hij in de reeks *Rock Klassiekers* over Focus en Deep Purple.

